

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра вогневої підготовки, факультет №3

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА»
обов'язкових компонент освітніх програм
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Галузь знань: 26 «Цивільна безпека»;

Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність»;

Форма навчання: Денна, заочна;

Освітня кваліфікація: «Бакалавр правоохоронної діяльності».

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від __.08.2023 № __

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від __.08.2023 № __

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від __.08.2023 № __

Розглянуто на засіданні кафедри вогневої підготовки факультету № 3 ХНУВС
(Протокол від __.08.2023 № __)

Розробники:

- Завідувач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Федоров В.В.;**
- Викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Назаренко О.М.;**
- Старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Пабат О.В.

Рецензенти:

1. Начальник циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони **Андрєєв А.А.;**
2. Завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Ковальов І.М.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Денна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, освітня кваліфікація, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема 6: «ПРИЗНАЧЕННЯ, ЗАГАЛЬНА БУДОВА, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ, НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ 5,45 мм АКС-74У (7,62 мм АКМ)»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6 7	8	
1.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Освітня кваліфікація: «Бакалавр правоохоронної діяльності» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»		-	2/4					

Заочна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, освітня кваліфікація, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема 6: «ПРИЗНАЧЕННЯ, ЗАГАЛЬНА БУДОВА, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ, НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ 5,45 мм АКС-74У (7,62 мм АКМ)»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		2	3	4	5	6	7	8	
1.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Освітня кваліфікація: «Бакалавр правоохоронної діяльності» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»		-	2/10					

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Тема 6: «ПРИЗНАЧЕННЯ, ЗАГАЛЬНА БУДОВА, БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ, НЕПОВНЕ РОЗБИРАННЯ 5,45 мм АКС-74У (7,62 мм АКМ)»

- Мета заняття:**
1. Вивчити заходи безпеки при поводженні з автоматами Калашникова.
  2. Вивчити загальну будову та бойові властивості 5,45 мм АКС-74у (7,62 мм АКМ).
  3. Навчити студентів проводити неповне розбирання автоматів та їх збирання після неповного розбирання.
  4. Виховати у студентів дисциплінованість, відповідальність та бережливе відношення до зброї.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: аудиторія.

Навчальні питання:

1. Роль та місце автоматів Калашникова в озброєнні МВС України.
2. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.
3. Призначення, загальна будова, бойові властивості 5,45 мм АКС-74у (7,62 мм АКМ).
4. Неповне розбирання автомата та його збирання після неповного розбирання.
5. Виконання нормативів №1, 2, 3 для автоматів Калашникова.

Матеріальне забезпечення:

1. 5,45мм АКС-74у(7,62мм АКМ) (навчальний) – 15 шт.
2. 5,45мм навчальні патрони – 60 шт.
3. Мультимедійний проектор.
4. Екран.
5. Стенди.
6. Крейда, класна дошка.
7. Хронометр – 2 шт.

Розрахунок часу:

1. Вступна частина – 10 хв.
2. Основна частина – 60 хв.
3. Заклучна частина – 10 хв.

План проведення заняття:

ВСТУПНА ЧАСТИНА:

- *Перевірити наявність студентів, їх зовнішній вигляд, зробити помітки в журналі.*
- *Оголосити тему, навчальні питання та мету заняття.*
- *Оглянути зброю, перевірити готовність аудиторії та матеріального забезпечення до заняття.*
- *За допомогою контрольних карток перевірити знання студентами попередніх тем.*
- *Нагадати заходи безпеки при поводженні зі зброєю.*

ОСНОВНА ЧАСТИНА:

1. Роль та місце автоматів Калашникова в озброєнні МВС України.

Автомат Калашникова вважається одним із кращих зразків індивідуальної автоматичної зброї у світі, його високу репутацію забезпечила

надійність і можливість стрільби навіть при значному забрудненні. Він є на озброєнні армій більш ніж 55 країн. У низці країн виробляються власні зразки автомата Калашникова.

Автомат Калашникова калібру 7,62 мм був прийнятий на озброєння у 1949 році під позначенням АК-47, а в 1959 році він був модернізований (АКМ).

У 1974 році на основі АКМ під 5,45-мм патрон (5,45х39) був розроблений автомат, прийнятий на озброєння під позначенням АК-74. Менший імпульс віддачі та дульне гальмо-компенсатор дали змогу підвищити купчастість стрільби чергами. Однак зменшення калібру призвело до зниження стійкості кулі на траєкторії та її пробивної дії, що особливо проявляється під час стрільби в лісі або населеному пункті. З 1979 року на озброєння прийнятий укорочений варіант цього автомата – АКС-74У. Автомати Калашникова мають такі модифікації: зі складним прикладом – вказується літера «С»; з укороченим стволом – вказується літера «У»; з пристосуванням на лівій стороні ствольної коробки для встановлення нічних прицілів – вказується літера «Н». Сучасна модифікація автомата Калашникова – АК-74М. Крім того, є низка модифікацій АК-74М під різні патрони. Зокрема, на основі АК-74М створені: укорочений під патрон 5,45х39 АК-105; під патрон 5,56х45 НАТО АК-101 і АК-102 (укорочений); під патрон 7,62х39 АК-103 і АК104 (укорочений). У 2012 році випущені зразки найновіших АК-12. На озброєнні в системі МВС України є такі різновиди автоматів Калашникова:

- 7,62 мм АКМ (АКМС) (у спецпідрозділах);
- 5,45 мм АК-74 (АКС-74);
- 5,45 мм АКС-74У.

2. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.

З метою виконання службового обов'язку та забезпечення публічної безпеки громадян, захисту їх прав та свобод, попередження правопорушень і їх припинення, а також для виконання інших службових завдань поліцейським надається право у виняткових випадках, як крайній захід, застосувати вогнепальну зброю.

Основними причинами необґрунтованих дій поліцейських є:

- порушення правил необхідної оборони, умов і порядку застосування ВЗ;
- порушення правил носіння і зберігання зброї;
- слабе знання бойових властивостей ВЗ і порушення правил безпеки при поводженні з нею.

Вивчення та дотримання усіма поліцейськими, студентами правил безпеки при поводженні зі зброєю має мету виключення випадків порушення законності, запобігання лихих випадків під час несення служби, а також на заняттях з вогневої (бойової) підготовки (практичних стрільбах).

Запам'ятай!

2.1. Перш, ніж починати будь-які дії зі зброєю, необхідно ретельно її оглянути і особисто переконатись, що вона не заряджена, що в магазині і в патроннику немає бойового патрона. Для цього необхідно:

- від'єднати магазин;
- опустити перевідник вниз, поставити його в положення «АВ» або «ОД»:

- відвести затворну раму назад;
- оглянути патронник;
- відпустити затворну раму та спустити курок з бойового зводу.

2.2. Розрядивши вогнепальну зброю, поводитися з нею, як з зарядженою.

2.3. Перед початком роботи з матеріальною частиною зброї перевірити, чи немає серед навчальних патронів бойових.

2.4. При будь яких обставинах не спрямовувати зброю у бік людей, транспорту, будинків та інших споруд, незалежно від того, заряджена вона чи ні.

2.5. Доки не проведене часткове (неповне) розбирання зброї, вона завжди повинна бути спрямована у безпечному напрямку.

2.6. З метою безпеки не рекомендується проводити без потреби зведення і спуск курка з бойового зводу.

2.7. Забороняється залишати зброю без нагляду де б це не було, а також передавати її іншим особам.

2.8. Забороняється користуватися без необхідності чужою зброєю та зброєю, навички поводження з якою відсутні.

3. Призначення, загальна будова, бойові властивості 5,45 мм АКС-74у (7,62 мм АКСМ).

5,45 мм АКС-74у є індивідуальною зброєю і призначений для знищення живої сили і враження вогневих засобів противника.

Автоматична дія автомата заснована на використанні енергії частини порохових газів, які відводяться з каналу ствола в газову камеру і діють на газовий поршень. Це спричиняє рух назад затворної рами із затвором. Для підвищення вогневої потужності АК-74 може доповнюватись 40-мм однозарядним підствольним гранатометом. На дульну частину ствола автоматів Калашникова може кріпитися «прилад безшумної стрільби» ПБС-1.

Оскільки звук пострілу визначається не лише ударом різкого розширення порохових газів, але й «балістичною хвилею» від головної частини кулі, для забезпечення «безшумного» пострілу разом із ПБС-1 застосовується спеціальний патрон з дозвуковою швидкістю кулі.

Для стрільби з автомата застосовуються патрон «ПС» - з кулею зі сталевим сердечником (індекс 7Н6, 7Н6ВК), патрон «Т» - трасуючий (7Т3), патрон для стрільби зі зброї з приладами безшумної стрільби (7У1), холостий (7Х3) із пластиковою кулею, навчальний (без заряду), патрон ПП (7Н10) зі штампованим сердечником зі спеціальних сортів сплавів (куля підвищеної пробивальності), патрон БП (7Н22, 7Н24) із бронебійною кулею, патрон з посиленням зарядом (УЗ), патрон високого тиску (ВД).

7,62 мм АКСМ є індивідуальною зброєю і призначений для знищення живої сили противника.

Для поразки противника в рукопашному бою до автомата приєднується багнет-ніж.

З автомата ведеться автоматичний або одиночний вогонь. Автоматичний вогонь є основним видом вогню: він ведеться короткими (до 5 пострілів) і довгими (до 10 пострілів) чергами і безупинно. Подача патронів при стрільбі робиться з коробчастого магазину ємністю 30 патронів.

Автомат АКС-74у складається з наступних основних частин та механізмів:

1. Ствол зі ствольною коробкою та кришкою ствольної коробки, з ударно-спусковим механізмом, прицільним пристосуванням, прикладом, що складається і пістолетною рукояткою;
2. Полум'єгасник;
3. Затворна рама з газовим поршнем;
4. Затвор;
5. Зворотній механізм;
6. Газова трубка зі ствольною накладкою;
7. Цівка;
8. Магазин;
9. Ремінь.

До комплекту автомата входять: - чохол для автомата; - приналежність; - три запасних магазина; - чотири обойми; - перехідник; - сумка для перенесення магазинів та приналежності.

Автомат АКМ складається з наступних основних частин та механізмів:

1. Ствол зі ствольною коробкою, з прицільним пристосуванням та прикладом;
2. Кришка ствольної коробки;
3. Затворна рама з газовим поршнем;
4. Затвор;
5. Зворотній механізм;
6. Газова трубка зі ствольною накладкою;
7. Ударно-спусковий механізм;
8. Цівка;
9. Магазин;
10. Багнет-ніж.

До комплекту автомата входять:

- приналежність;
- ремінь і сумка для магазинів.

Більш детально балістичні і конструктивні дані 5,45-мм автомата Калашникова (АКС-74у) та 7,62мм автомата Калашникова АКМ приведені у наступній таблиці:

Характеристика	5,45 мм АКС-74у	7,62 мм АКМ
Прицільна дальність	500 м.	1000 м.
Дальність прямого пострілу по грудній фігурі	360 м.	350 м.
Темп стрільби	650-700 п/хвилину.	600 п/хвилину.
Бойова швидкострільність:		
- під час стрільби поодинокими пострілами	40 п/хвилину.	40 п/хвилину.
- під час стрільби чергами	100 п/хвилину.	100 п/хвилину.

Початкова швидкість кулі	735 м/с.	715 м/с.
Відстань, на якій зберігається забійна дія кулі	1100 м.	1500 м.
Максимальна дальність польоту кулі	2900 м.	3000 м.
Вага автомата:		
- з неспорядженим магазином	2,7 кг.	3,1/3,3 кг.
- з спорядженим магазином	3 кг.	3,6/3,8 кг.
Ємність магазину	30 патронів	30 патронів
Вага магазина	0,215 кг.	0, 17/0,33 кг.
Калібр	5,45 мм	7,62 мм
Довжина автомата:		
- в бойовому положенні	730 мм.	- з багнет-ножем 1020 мм.
- в похідному положенні	490 мм.	- без багнет-ножа 880 мм.
Довжина ствола	206,5 мм.	415 мм.
Довжина нарізної частини ствола	164,5 мм.	369 мм.
Кількість нарізів	4	4
Довжина ходу нарізів	160 мм.	240 мм.
Товщина мушки	1,6 мм.	2 мм.
Довжина прицільної лінії	235 мм.	378 мм.
Вага патрона	10,2 г.	16,2 г.
Вага кулі зі стальним осердям	3,4 г.	7,9 г.
Вага порохового заряду	1,45 г.	1,6 г.

4. Неповне розбирання автомата та його збирання після неповного розбирання.

Розбирання автомата можуть бути **неповне і повне**:

- **неповне** - для чищення, змащення та огляду автомата;
- **повне** - для чищення при сильному забрудненні автомата, після перебування його під дощем або в снігу і при ремонті.

Зайве часте розбирання автомата шкідливе, тому що прискорює зношування частин і механізмів.

При розбиранні та збиранні автомата дотримуватися наступних правил:

1. Розбирання і збирання автомата робити на столі або чистій підстилці.
2. Частини і механізми класти в порядку розбирання, звертатися з ними обережно, не класти одну частину на іншу і не застосовувати зайвих зусиль і різких ударів.
3. При збиранні автомата звірити номери на його частинах; у кожного автомата номер на ствольній коробці повинен відповідати номеру на газовій трубці, затворній рамі, затворі, кришці ствольної коробки та інших частинах.

Навчання розбиранню і збиранню на бойові автоматах допускається лише у виняткових випадках і з дотриманням особливої обережності у поводженні з частинами і механізмами.

Порядок неповного розбирання автомата АКС-74:

1. Відокремити магазин.

Після цього перевірити: - чи немає патрона у патроннику;
- спустити курок з бойового зводу.

2. Вийняти із сумки шомпол і пенал з приналежністю.

3. Відокремити полум'єгасник.

4. Відкрити кришку ствольної коробки.

5. Відокремити зворотний механізм.

6. Відокремити затворну раму з затвором.

7. Відокремити затвор від затворної рами.

8. Відокремити газову трубку зі ствольною накладкою.

Збирання проводиться в зворотному порядку.

Порядок неповного розбирання автомата АКМ:

1. Відокремити магазин.

Після цього перевірити: - чи немає патрона у патроннику;
- спустити курок з бойового зводу.

2. Вийняти пенал з приналежністю.

3. Відокремити шомпол.

4. Відокремити кришку ствольної коробки.

5. Відокремити зворотний механізм.

6. Відокремити затворну раму з затвором.

7. Відокремити затвор від затворної рами.

8. Відокремити газову трубку зі ствольною накладкою.

Збирання проводиться в зворотному порядку.

Примикання і відімкнення багнета-ножа.

1. **Примикання багнета-ножа.** Вийняти багнет-ніж з піхов; взяти автомат лівою рукою за ствольною накладку і цівку мушкою вліво; утримуючи правою рукою багнет-ніж за рукоятку, насунути його пазами на упор основи мушки, а кільцем на віночок дульного гальма-компенсатора до повного закривання засувки.

2. **Відімкнення багнета-ножа.** Взяти автомат у ліву руку, перевести його у вертикальне положення; підтримуючи рукоятку багнета-ножа вказівним і середнім пальцями правої руки, великим пальцем цієї руки натиснути на засувку і відокремити багнет-ніж від автомата; вкласти багнет-ніж у піхви.

5. Виконання нормативів для автоматів Калашникова та його модифікацій.

Норматив - часовий і якісний показник виконання прийомів і дій з навчальною зброєю.

Програмою навчання та Курсом стрільб передбачено 3 нормативи для автоматів Калашникова та його модифікацій.

Нормативи з вогневої підготовки призначенні для прищеплення твердих знань матеріальної частини зброї, прийомів стрільби та вміння володіти зброєю.

Відпрацювання нормативів за програмою вогневої підготовки відповідає зростаючим потребам, що висувуються у наш час до навчання й вивчення матеріалу та отримання за короткий час необхідних знань, умінь та навичок у роботі з автоматами Калашникова.

В ході відпрацювання нормативів студенти спочатку виконують дії у повільному, а потім у швидкому темпі. Індивідуальна оцінка за виконання нормативів виставляється кожному слухачеві.

Норматив вважається виконаним, якщо дотримано умови його виконання і не допущено порушень заходів безпеки та вимог Настанови й Курсу стрільб.

Якщо при відпрацюванні нормативу студентом була допущена хоча б одна помилка, яка може призвести до травми або поломки зброї, виконання нормативу припиняється й ставиться оцінка **«незадовільно»**.

Індивідуальна оцінка за виконання нормативів виставляється кожному студентові. Норматив вважається виконаним, якщо дотримано умови його виконання і не допущено порушень заходів безпеки та вимог Настанови й Курсу стрільб.

Якщо при відпрацюванні нормативу студентом була допущена хоча б одна помилка, яка може призвести до травми або поломки зброї, виконання нормативу припиняється й ставиться оцінка **«незадовільно»**.

Студенти виконують нормативи з вогневої підготовки, використовуючи навчальну зброю та боєприпаси.

Під час виконання нормативу з вогневої підготовки на практичному занятті, прийоми (дії) зі зброєю проводяться в повільному темпі спочатку, із плавним переходом до відпрацювання нормативу на швидкість.

Якщо норматив відпрацьовується в процесі навчання декілька разів, оцінка за його виконання виставляється за останнім показником результату або на контрольно-перевірочному занятті.

Час виконання нормативу – проміжок часу з моменту подання команди (сигналу) про його початок і до закінчення доповіді про його виконання.

Виконання нормативу з вогневої підготовки припиняється та виставляється оцінка **«незадовільно»**, якщо:

- порушено заходи безпеки при поводженні зі зброєю;
- порушено порядок виконання нормативу;
- перевищено час, відведений на виконання нормативу.

Умови і порядок виконання нормативів у вогневої підготовки та їх оцінювання

№ з/п	Призначення нормативу	Умови виконання нормативу
АВТОМАТ КАЛАШНИКОВА ТА ЙОГО МОДИФІКАЦІЇ (АКС-74У)		
4	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	Студент стоїть біля столу, руки опущені, патронів розсипані лежать на столі, магазин лежить поруч 30
5	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання автомата	Студент стоїть біля столу, руки опущені, зібраний автомат лежить на столі
6	Вивчення та вдосконалення техніки збирання автомата після його неповного розбирання	Студент стоїть біля столу, руки опущені, розібраний автомат лежить на столі

№ з/п	Призначення нормативу	Оцінка	АК та його модифікації	АКС-74У
4	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	«відмінно» «добре» «задовільно»	40 44 48	
5	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання автомата	«відмінно» «добре» «задовільно»	18 22 26	15 19 23
6	Вивчення та вдосконалення техніки збирання автомата після його неповного розбирання	«відмінно» «добре» «задовільно»	30 34 38	25 29 33
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу!				

Норматив четвертий

Оцінка

«відмінно»	–	40 с;
«добре»	–	44 с;
«задовільно»	–	48 с;
«незадовільно»	–	у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.

Порядок виконання:

За командою «**До виконання нормативу приступити!**» (вмикається хронометр) необхідно:

1) беручи зі столу навчальні патрони спорядити ними магазин автомата (помістити патрон у положенні кулею до мізинця так, щоб дно гільзи було трохи вище великого та вказівного пальців, на подавач магазину, утримуючи магазин з невеликим нахилом ліворуч, натиском великого пальця вкладати патрони по одному під загини бокових стінок дном гільзи до задньої стінки магазину);

2) після закінчення виконання нормативу покласти споряджений магазин на стіл та голосом доповісти: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

Норматив вважається невиконаним за умови впирання магазину в будь-яку поверхню.

Норматив п'ятий

Для АК та його модифікацій:

Оцінка

«відмінно»	–	18 с;
«добре»	–	22 с;
«задовільно»	–	26 с;
«незадовільно»	–	у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.

Порядок виконання:

За командою **«До виконання нормативу приступити!»** (вмикається хронометр) необхідно:

1) від'єднати магазин від ствольної коробки (утримуючи автомат за шийку прикладу (цівку), вільною рукою охопити магазин, великим пальцем натиснути на засувку, подати нижню частину магазину вперед і відокремити його);

2) перевірити, чи нема патрона в патроннику (вимкнути запобіжник (перевести перевідник вогню донизу), відвести вільною рукою рукоятку затворної рами в заднє крайнє положення та, утримуючи її, оглянути патронник, після чого відпустити рукоятку затворної рами);

3) здійснити спуск курка з бойового зводу (натиснути вказівним пальцем руки, яка утримує зброю за пістолетну рукоятку, на спусковий гачок);

4) вийняти пенал приладдя з гнізда прикладу (утопити вказівним пальцем кришку гнізда так, щоб пенал під дією пружини вийшов із гнізда; відкрити пенал і вийняти з нього протирку, йоршик, викрутку і виколотку);

5) відокремити шомпол (відтягти кінець шомпола від ствола так, щоб його головка вийшла з-під упору на основі мушки і вийняти його). Якщо шомпол туго виходить, дозволяється користуватися виколоткою, яку слід вставити в отвір головки шомпола, відтягти від ствола кінець шомпола і вийняти його;

6) відокремити дуловий гальмо-компенсатор (натиснути викруткою фіксатор дулового гальмо-компенсатора, звернути дуловий гальмо-компенсатор з різьбового виступу основи мушки (зі ствола), обертаючи його

проти годинникової стрілки). У разі надмірно тугого обертання дулового гальмо-компенсатора дозволяється здійснювати відвертання його за допомогою виколотки (шомпола), вставленої у вікна гальма-компенсатора;

7) відокремити кришку ствольної коробки (охопити рукою шийку прикладу, великим пальцем цієї ж руки натиснути на виступ напрямного стержня зворотного механізму; підняти вгору задню частину кришки ствольної коробки і від'єднати останню);

8) відокремити зворотній механізм (утримуючи автомат за шийку прикладу, великим пальцем цієї ж руки натиснути на виступ напрямного стержня зворотного механізму до виходу його п'ятки з повздовжнього паза ствольної коробки, підняти задній кінець напрямного стержня і вийняти зворотній механізм з каналу затворної рами);

9) відокремити затворну раму із затвором (продовжуючи утримувати автомат рукою, відвести раму назад до упору, підняти її разом із затвором і відокремити від ствольної коробки);

10) відокремити затвор від затворної рами (узяти затворну раму в руку затвором догори, вільною рукою відвести затвор назад, прокрутити його так, щоб головний виступ затвора вийшов із фігурного вирізу затворної рами, і висунути затвор уперед);

11) від'єднати газову трубку зі ствольною накладкою (утримуючи автомат рукою, вільною рукою одягнути пенал приладдя прямокутним отвором на виступ замикача газової трубки, повернути замикач від себе до вертикального положення і зняти газову трубку з патрубків газової камери);

12) після закінчення виконання нормативу (частини автомата лежать на столі) студент голосом доповідає: **«Готовий!»** (вимикається хронометр).

Для АКС-74у:

Оцінка

«відмінно»	–	15 с;
«добре»	–	19 с;
«задовільно»	–	23 с;
«незадовільно»	–	у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.

Порядок виконання:

За командою **«До виконання нормативу приступити!»** (вимикається хронометр) необхідно:

1) від'єднати магазин від ствольної коробки (утримуючи автомат за шийку прикладу (цівку), вільною рукою охопити магазин, великим пальцем натиснути на застібку, подати нижню частину магазину вперед і відокремити його);

2) перевірити, чи нема патрона в патроннику (вимкнути запобіжник, перевести перевідник вогню донизу, відвести вільною рукою рукоятку затворної рами в заднє крайнє положення та, утримуючи її, оглянути патронник, після чого відпустити рукоятку затворної рами);

3) здійснити спуск курка з бойового зводу (натиснути вказівним пальцем руки, яка утримує зброю за пістолетну рукоятку, на спусковий гачок);

4) відокремити дуловий гальмо-компенсатор (натиснути пальцем на засувку дулового гальмо-компенсатора та обертальним рухом від'єднати його від ствола);

5) відокремити кришку ствольної коробки (охопити рукою шийку прикладу, великим пальцем цієї ж руки натиснути на виступ напрямного стержня зворотного механізму, підняти вгору задню частину кришки ствольної коробки і від'єднати останню);

6) відокремити зворотній механізм (утримуючи автомат за шийку прикладу, великим пальцем цієї ж руки натиснути на виступ напрямного стержня зворотного механізму до виходу його п'ятки з повздовжнього паза ствольної коробки, підняти задній кінець напрямного стержня і вийняти зворотний механізм з каналу затворної рами);

7) відокремити затворну раму із затвором (продовжуючи утримувати автомат рукою, відвести раму назад до упору, підняти її разом із затвором і відокремити від ствольної коробки);

8) відокремити затвор від затворної рами (взяти затворну раму в руку затвором догори, рукою відвести затвор назад, прокрутити його так, щоб головний виступ затвора вийшов із фігурного вирізу затворної рами, і висунути затвор уперед);

9) відокремити газову трубку зі ствольною накладкою (утримуючи автомат рукою, зняти газову трубку газової камери);

10) після закінчення виконання нормативу (частини автомата лежать на столі), студент голосом доповідає: «**Готовий!**» (хронометр вимикається).

Норматив шостий

Для АК та його модифікацій:

Оцінка

«відмінно»	–	30 с;
«добре»	–	34 с;
«задовільно»	–	38 с;
«незадовільно»	–	у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.

Порядок виконання:

За командою «**До виконання нормативу приступити!**» (вмикається хронометр) необхідно:

1) приєднати газову трубку зі ствольною накладкою (утримуючи автомат, вільною рукою насунути газову трубку переднім кінцем на патрубок газової камери, щільно притиснути задній кінець ствольної накладки до ствола і повернути за допомогою пенала приладдя замикач на себе до входження його фіксатора у виїмку на колодці прицілу);

2) приєднати затвор до затворної рами (узявши затворну раму в одну руку, а затвор в іншу, вставити останній циліндричною часиною в канал рами, повернути затвор так, щоб його ведучий виступ увійшов у фігурний виріз затворної рами і просунути затвор вперед);

3) приєднати затворну раму із затвором до ствольної коробки (узяти затворну раму в одну руку так, щоб затвор утримувався великим пальцем у передньому положенні, іншою рукою охопити шийку прикладу, увести газовий поршень у порожнину колодки прицілу і просунути затворну раму вперед на стільки, щоб відгини ствольної коробки увійшли в пази затворної рами, легким зусиллям притиснути її до ствольної коробки і просунути вперед);

4) приєднати зворотній механізм (ввести зворотній механізм у канал затворної рами; стискуючи зворотну пружину, подати направляючий стержень вперед і, опустивши дещо донизу, ввести його п'яту в повздовжній паз ствольної коробки);

5) приєднати кришку ствольної коробки (вставити кришку ствольної коробки переднім кінцем у напівкруглий виріз на колодці прицілу; натиснути на задній кінець кришки долонею вперед і донизу так, щоб виступ напрямного стержня зворотного механізму увійшов в отвір кришки ствольної коробки);

6) здійснити спуск курка з бойового зводу (натиснути вказівним пальцем руки, яка утримує зброю за пістолетну рукоятку, на спусковий гачок);

7) увімкнути запобіжник (підняти перевідник вогню вгору до кінця);

8) приєднати дуловий гальмо-компенсатор (нагвинтити дуловий гальмо-компенсатор на різьбовий виступ основи мушки (на ствол) до упору). Якщо паз дулового гальма-компенсатора не співпадає з фіксатором, необхідно відвернути дуловий гальмо-компенсатор (не більше одного оберту) до збігу паза з фіксатором;

9) приєднати шомпол;

10) приєднати пенал до гнізда прикладу (скласти в пенал протирку, йоршик, викрутку і виколотку та зачинити його кришкою, вкласти пенал дном у гніздо прикладу і зафіксувати його так, щоб гніздо зачинилося кришкою);

11) приєднати магазин до автомата (утримуючи автомат за шийку прикладу чи цівки, вільною рукою увести у вікно ствольної коробки зачіп магазину і повернути магазин на себе так, щоб застібка зайшла за опорний виступ магазину);

12) після закінчення виконання нормативу (автомат лежить на столі запобіжником догори), студент голосом доповідає: **«Готовий!»** (хронометр вимикається).

Для АКС-74у:

Оцінка

«відмінно»	–	25 с;
«добре»	–	29 с;
«задовільно»	–	33 с;

«незадовільно» – у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.

Порядок виконання:

За командою **«До виконання нормативу приступити!»** (вмикається хронометр) необхідно:

1) приєднати газову трубку зі ствольною накладкою (утримуючи автомат, вільною рукою насунути газову трубку переднім кінцем на патрубок газової камери, щільно притиснути задній кінець ствольної накладки до ствола і повернути замикач на себе до входження його фіксатора у виїмку на колодці прицілу);

2) приєднати затвор до затворної рами, узявши затворну раму в одну руку, а затвор в іншу, вставити останній циліндричною частиною в канал рами, повернути затвор так, щоб його ведучий виступ увійшов у фігурний виріз затворної рами, і просунути затвор вперед);

3) приєднати затворну раму із затвором до ствольної коробки (узяти затворну раму в одну руку так, щоб затвор утримувався великим пальцем у передньому положенні, іншою рукою охопити шийку прикладу, увести газовий поршень у порожнину колодки прицілу і просунути затворну раму вперед на стільки, щоб відгини ствольної коробки увійшли в пази затворної рами, легким зусиллям притиснути її до ствольної коробки і просунути вперед);

4) приєднати зворотній механізм (ввести зворотній механізм у канал затворної рами; стискаючи зворотну пружину, подати направляючий стержень уперед і, опустивши дещо донизу, ввести його п'яту в повздовжній паз ствольної коробки);

5) приєднати кришку ствольної коробки (вставити кришку ствольної коробки переднім кінцем у напівкруглий виріз на колодці прицілу; натиснути на задній кінець кришки долонею вперед і донизу так, щоб виступ прямого стержня зворотного механізму увійшов в отвір кришки ствольної коробки);

6) здійснити спуск курка з бойового зводу (натиснути вказівним пальцем руки, яка утримує зброю за пістолетну рукоятку, на спусковий гачок);

7) увімкнути запобіжник (підняти перевідник вогню вгору до кінця);

8) приєднати дуловий гальмо-компенсатор (нагвинтити дуловий гальмо-компенсатор на різьбовий виступ основи мушки (на ствол) до упору). Якщо паз дулового гальма-компенсатора не співпадає з фіксатором, необхідно відвернути дуловий гальмо-компенсатор (не більше одного оберту) до збігу паза з фіксатором;

9) приєднати магазин до автомата (утримуючи автомат за шийку прикладу чи цівки, вільною рукою увести у вікно ствольної коробки зачіп магазину і повернути магазин на себе так, щоб застібка зайшла за опорний виступ магазину);

10) після закінчення виконання нормативу (автомат лежить на столі запобіжником догори), студент голосом доповідає: «Готовий!» (хронометр вимикається).

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА:

Дати команду студентам здійснити збирання автоматів після неповного розбирання.

Нагадати тему і мету заняття, об'явити оцінки.

Відповісти на запитання студентів, коротко підвести підсумок занять.

Дати завдання для самопідготовки.

Зібрати навчальну зброю та патрони, перевірити їх стан та кількість.

Рекомендована література:

1. Закон України від 02.07.2015 р. «Про Національну поліцію»;
2. Закон № 2123-IX від 15.03.2022 р. «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану;
3. Наказ МВС України від 01.02.2016 р. № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»;
4. Наказ МВС України від 26.04.2019 р. № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб»;
5. Настанова зі стрілецької справи (НСС) «7,62мм АКМ»;
6. Настанова зі стрілецької справи (НСС) «5,45мм АКС – 74У»;
7. В.Ф. Глущенко «Навчання швидкісній стрільбі з пістолетів»;
8. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» А.О. Савченко, В.І. Бабенко, І.А. Гордієнко, ХНУВС-2007 р.;
9. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» В.В. Федоров, В.П. Пістряк, А.Ф. Бальва, І.С. Луценко, В.В. Чумак, ХНУВС-2019 р.